

В РМАТ совместно с Институтом ВАТЕЛЬ (Франция) реализуется образовательная программа «двойного» диплома на уровне бакалавра менеджмента гостеприимства (первый выпуск состоялся в 2009 г.), а также инновационная программа на уровне переподготовки для менеджеров гостеприимства, включающая теоретические курсы в Москве и во Франции, стажировку в европейских гостиницах. Выпускники получают государственный диплом РФ о переподготовке и сертификат Института ВАТЕЛЬ.

На уровне магистратуры кафедрой ЮНЕСКО по культурному туризму в целях мира и развития разработаны: совместная программа-модуль «Управление туристскими объектами Всемирного культурного наследия» с Университетом Сорбонна Париж-1 Пантеон, программа «Экономика и управление туристскими дестинациями» с Миланским университетом Бикоцца, а также программа-модуль «Концептология научно-экспедиционного туризма» с Брюссельским свободным университетом.

На уровне аспирантуры (послевузовского профессионального образования) начато внедрение совместной программы с Университетом Сорбонна Париж-1 Пантеон по научному направлению «Туристика» совместно с третьей стороной – географическим факультетом МГУ им. М. В. Ломоносова. Аспиранты РМАТ по научным специальностям «Теория и методика профессионального образования» (педагогические науки) и «Экономика и управление народным хозяйством» (экономические науки), а также аспиранты МГУ по научной специальности «География» (географические науки) получают возможность параллельной защиты выполненной диссертации в Сорбонне.

Важными инновациями в процессе реализации профессионального туристского образования в РМАТ являются:

- создание института инновационных исследований в туризме – ИИИТ РМАТ;
- разработка проекта «КАМПУС» (Комплекс актуальной межрегиональной производственной учебы студентов);
- разработка инновационного консалтингового проекта «Международный центр устойчивого развития туризма и повышения привлекательности российских туристских дестинаций».

Цель создания ИИИТ РМАТ – повышение качества профессионального туристского образования и научных исследований и разработок в сфере туризма и рекреации путем обеспечения синергетической взаимосвязи инновационных процессов в науке (туристике), образовании и практике туристского бизнеса (туристской индустрии) в условиях перехода на двухуровневую систему подготовки кадров (бакалавриат – магистратура).

Целью проекта «КАМПУС» является эффективное объединение ресурсов – производственной базы ОАО «Центральный совет по туризму и отдыху» (холдинг) – учредителя РМАТ, и научно-образовательного потенциала РМАТ – для повышения качества практической подготовки студентов в сфере туризма и гостеприимства.

Целью проекта «Международный центр устойчивого развития туризма и повышения привлекательности российских туристских дестинаций» является интеграция международного опыта ЮНЕСКО, ЮНВТО, AER, EDEN, AIEST, CED для содействия устойчивому развитию туризма в регионах России, продвижению российских дестинаций на рынках въездного и внутреннего туризма и подготовке кадров нового типа – концептологов рекреационного проектирования.

Куцьов Н.П. Реалізація моделі професійної туристської освіти у нових соціально-економічних умовах

Анотація. У статті розглядаються проблеми створення нової моделі професійної туристської освіти з урахуванням тенденцій розвитку професійної освіти та на розширення міжнародної співпраці.
Ключові слова: професійна туристська освіта, туристська індустрія, зміна Болонського процесу, міжнародні проекти.

Куцёв Н.П. Реализация модели профессионального туристского образования в новых социально-экономических условиях

Аннотация. В статье рассматриваются проблемы создания новой модели профессионального туристского образования с учетом тенденций развития профессионального образования и на расширения международного сотрудничества.
Ключевые слова: профессиональное туристское образование, туристская индустрия, изменения Болонского процесса, международные проекты.

Kushchev N. Implementation of model of professional tourism education under new socio-economic conditions

Annotation. The article examines the problem of creating a new model of professional tourism education, taking into account trends in vocational education and the expansion of international cooperation.
Key words: professional tourism education, tourism industry, changes in the Bologna Process, the international projects.

ЛЕСИК Г.В.,
Інститут вищої освіти НАПН України,
м. Київ

УДК 378:671:7/9-048.35.(1-87)

ГУМАНІТАРНА ПІДГОТОВКА У ПРОЦЕСІ ЄВРОПЕЇЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Запорукою успіху нашої країни на шляху євроінтеграції є впровадження нових технологій навчання й підходи до розгляду розвитку освіти, науки, культури, зміни в системі економічних відносин. Перед сучасною

українською освітою постало непросте подвійне завдання: зберегти всі позитивні здобутки та досвід української освіти й збагатити його інноваційними досягненнями європейських та світових освітніх середовищ, гармонійно узгодити їх з українськими реаліями. Так, корисним для вітчизняної вищої школи може стати досвід європейських країн у демократизації освіти, розвитку автономних засад у діяльності вищих навчальних закладів, орієнтації навчального процесу на національний і загальноєвропейський ринки праці.

Виховання студентства має стати ідеологічним пріоритетом держави на шляху духовного розвитку суспільства. Подолання наслідків соціально-економічної та духовної кризи, створення умов для всебічного розвитку особистості в Україні сприятиме народженню і розвитку громадянина нового типу, який виховуватиметься з урахуванням кращих традицій української культури й європейської цивілізації.

Сьогоднішній день вимагає від кожної людини інтелектуального розвитку, а також моральної позиції, від якої залежатиме сучасний соціальний прогрес. Це обумовлює важливість удосконалення змісту та спрямованості стратегій. Таким чином розвиток гуманітарної підготовки відкриває горизонти, від яких залежатиме світогляд наступних поколінь.

Проблему професійної підготовки майбутніх спеціалістів вивчають Н. Бібік, Л. Ващенко, Н. Голуб, Н. Дем'яненко, О. Зеленська, Н. Духаніна, В. Коваль, В. Луговий, Г. Онкович, О. Пометун, О. Ситник, Л. Товажнянський, О. Романовський, О. Пономарьов, та інші. Зазначені автори вважають, що загальна система професійної освіти майбутніх спеціалістів має базуватися на використанні принципово нових психолого-педагогічних технологій.

Проблеми гуманізації та гуманітаризації вищої освіти комплексно розглянуто в працях В. Андрущенко, І. Беха, В. Безклубенка, В. Бітаєва, С. Гончаренка, В. Кременя, К. Корсака, В. Курила, В. Лутая, М. Лукашевича, В. Мудрака, М. Поповича, О. Сидоренка, Ю. Терещенка, С. Шейка та ін. Питання соціально-гуманітарної професійної підготовки у вищій школі знайшли відображення в роботах українських учених В. Дзоз, Б. Коротяєва, М. Култаєвої, Е. Лузік, О. Невмежерицького, Л. Товажнянського та ін. Розробка теоретико-методологічних засад формування змісту освіти представлена в працях Ю. Бабанського, І. Лернера, В. Лугового, М. Скаткіна, Є. Компанцева, В. Краєвського, Ж. Таланової та ін.

Концепція європеїзації (або реєвропеїзації), що розуміється як процес, у межах якого сфера національної внутрішньої політики стає предметом адаптації до стандартів Європейського Союзу, є актуальною для пострадянських держав, що прагнуть набути членства в ЄС. При цьому європеїзацію у загальному вигляді розглядають у двох вимірах: по-перше, як політичну та інституційну адаптацію до європейських стандартів; по-друге, як переформатування національної ідентичності та створення наднаціональної європейської ідентичності [10, с. 125]

На жаль, на державному рівні до сьогодні це питання і ще не врегульоване, зокрема не оновлено Концепцію гуманітарного розвитку, де були б визначені загальнозначущі цінності, що об'єднали би українське суспільство й сприяли його інтеграції в європейський простір.

Сьогодні під терміном „освіта” розуміють спеціальну сферу соціального життя, унікальну систему, своєрідний соціокультурний феномен, який сприяє нагромадженню знань, умінь і навичок, інтелектуальному розвитку людини. При цьому провідними тенденціями розвитку освіти виступають: визнання готовності учнів не лише до соціальної адаптації, а й до активного освоєння ситуацій соціальних змін; адаптація освітнього процесу до всезростаючих запитів і потреб особистості й суспільства згідно з національними і культурними традиціями; масовий і неперервний характер освіти в крос культурному світовому просторі [2, с. 615].

Гуманітарна підготовка є базою для розвитку кожної особистості, інструментом для отримання молоді людиною професії та кваліфікації, формування загальнокультурного рівня, передачі національної спадщини. Вона скерована на формування фахової культури, важливими складовими якої, безумовно, є мовна компетентність.

До фахівця висуваються такі вимоги, як здатність вирішувати завдання в різноманітних нестандартних ситуаціях, швидко адаптуватися до змінних умов праці, готовність до самоосвіти. Володіння даними якостями забезпечують конкурентоспроможність вітчизняного фахівця на сучасному ринку праці. Фахівець повинен вільно володіти письмовою та усною формами національної мови, використовувати свої знання у професійній діяльності та у міжособистісному спілкуванні. Повинен знати, в яких мовленнєвих ситуаціях вживати ті або інші слова чи граматичні конструкції.

На даному етапі стало очевидним, що створена у попередні роки система освіти потребує якісних змін, бо вона не здатна забезпечити перехід освітніх закладів на інтенсивний шлях розвитку та саморозвитку, що передбачає професійне та особистісне становлення майбутніх спеціалістів.

Меморандум неперервної освіти Європейського Союзу наголошує на тому, що успішний перехід до економіки й суспільства, заснованих на знанні, повинен супроводжуватися процесом неперервної освіти, тобто, навчання упродовж життя (lifelong learning). Отже, країни-члени Європейського Союзу визначили навчальну діяльність, як таку, що здійснюється на неперервній основі й має за мету поліпшення знань, навичок і професійної компетенції; стає основним принципом освітньої системи й участі в ній людини протягом усього неперервного процесу її навчальної діяльності.

Сучасні вимоги до формування фахівця сформульовані у переліку компетенцій, серед яких компетенції соціально-особистісні, інструментальні, загальнонаукові і професійні [7]. Компетенції соціально-особистісні передбачають формування стійкого світогляду, правильне сприйняття проблем розвитку суспільства і духовної культури, формування політичної свідомості і активної громадянської позиції, комунікабельність і толерантність, здатність до самовдосконалення, екологічна грамотність, наполегливість у досягненні мети.

Інструментальні компетенції включають формування здатності до письмової і усної комунікації рідною мовою, знання іншої мови, навички роботи з комп'ютером, дослідницькі навички.

Загальнонаукові компетенції передбачають набуття знань основ філософії і психології, які сприяють розвитку загальної культури особистості, знання вітчизняної історії, культури і права й уміння їх використовувати у професійній діяльності, знання фундаментальних наук в обсязі, необхідному для успішного опанування технічними процесами і здатність використовувати їх в обраній професії, знання сучасних інформаційних технологій і навички використання програмних засобів.

Удосконалення системи соціально-гуманітарного циклу, на наш погляд, передбачає активне використання особливостей компетентісного підходу: розв'язання протиріч, експертиза та ухвалення рішень при частково відомих факторах, сприйняття різноманітних думок, уміння ставити запитання, спільний та індивідуальний пошук відповідей. Компетентність проявляється при вирішенні задач в контексті реальної професійної ситуації, яка базується на використанні інформації; комунікації; знанні та застосуванні соціально-правових основ поведінки в цивільному суспільстві, а виховання цих якостей відбувається на студентській лаві. Якщо користуватися критерієм «якісно-ефективно» у процесі формування громадянина й фахівця, то історія, українська мова, соціологія, психологія, культура перестануть сприйматися студентством як зайве пере навантаження, як тягар, як крадій часу, а дозволять формувати соціально відповідальну особистість. Багатьом викладачам університетів даний підхід видається достатньо складним через нездатність вислухати та прийняти позицію іншої людини. Але мусимо визнати, що місія сучасної освіти полягає в тому, щоб передати людині глибокі загальнокультурні основи, розвинути її здібності, здатність пристосовуватися до динамічних умов особистого, соціального і професійного життя. Тому слід формувати життєво важливі компетенції на базі соціально-гуманітарних дисциплін.

Відтак, мовна компетенція, як інтегративне явище, охоплює низку спеціальних здібностей, знань, умінь, навичок, стратегій і тактик мовної поведінки, настанов успішного здійснення мовленнєвої діяльності в конкретних умовах спілкування. Цілком логічно виникає питання: а що ж розуміти під поняттям мовної компетенції? Чи потрібно вважати, що це засвоєння, усвідомлення мовних норм, що склалися історично в фонетиці, лексиці, граматиці, орфографії, семантиці, стилістиці та їх адекватне застосування в будь-якій людській діяльності, чи поняття є дещо ширшим?

Певно, що нагальною потребою для високо організованого суспільства є виховання сильної мовної особистості, яка має фундаментальні знання і багатий інформаційний запас, прагне до самоудосконалення, цікавиться подіями у різних сферах життя, володіє основами конструювання текстів різних стилів і мовленнєвою культурою. Тому цей вид компетенції властивий високоосвіченій, культурній людині, сформованій особистості.

Отже, гуманітарна підготовка мусить сформувати в людини здатність до самоаналізу, самосвідомості, до рефлексії себе і навколишніх подій: духовних, історичних, політичних, економічних, екологічних, соціальних і природних. Окрім цього, має існувати зв'язок між навчальною, професійною та дослідницькою діяльністю та використанням медійних технологій як із боку викладача, так і студента для вдосконалення й відпрацювання мовних навичок, урізноманітнення видів роботи, розширення освітніх горизонтів.

Література

1. Актуальні проблеми гуманітарної освіти: зб. наук. праць / За ред. А.М. Ломаковича і Г.В. Онкович. – Київ-Кременець: КОГПІ ім. Тараса Шевченка, 2004. – 400 с.
2. Енциклопедія освіти / гол. ред. В. Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Мацько Л.І. Культура української фахової мови / Мацько Л.І., Кравець Л.В. – К.: ВЦ „Академія”, 2007. – 360с.
4. Паламар Л. Проблеми функціонування української мови у вузах у період національного відродження / Паламар Л. // Українська мова у вищих навчальних закладах України. – К.: ІСДО, 1993. – С. 3-11
5. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі : монографія [Текст] / [В. Луговий, М. Левшин, О. Бондаренко та ін.]; За заг. ред. В. П. Андрущенка, В.І. Лугового. – К. «Педагогічна думка», 2011. – 260 с.
6. Смотрицький Є. Інструктивний лист про специфіку викладання гуманітарних дисциплін / Смотрицький Є. // Нива знань. Науково-методичний альманах. – Дніпропетровськ. – № 4. – 2001. – С. 3-6.
7. Степко М.Ф. Механізми реалізації завдань розвитку ідей побудови єдиного європейського освітнього простору в умовах сьогодення / Степко М.Ф. // Вища освіта України. – 2012. – №3 (46). – Дод. 1. Тематичний вип. „Педагогіка вищої школи: методологія, теорія, технології. – Т.1. – С. 67-77.
8. Тоцька Н. Методика роботи викладачів вищого технічного навчального закладу над українським професійним мовленням студентів / Тоцька Н. // Дивослово. – 2003. – № 1. – С. 62-65.
9. Шевченко О. П. Структура процесу вивчення гуманітарних дисциплін у технічному ВНЗ – Режим доступу: <http://zavantaq.com/docs/2053/index-36850-1.html>

Лесик Г.В. Гуманітарна підготовка у процесі європеїзації українського суспільства

Анотація. Ця стаття стосується з'ясування існуючих проблем реформування та перспектив розвитку системи вищої освіти України. Автор аналізує окремі важливі індикатори впровадження процесу європеїзації і пропонує необхідні для України дії.

Лесик А.В. Гуманитарная подготовка в процессе европеизации украинского общества

Аннотация. Эта статья касается выяснения существующих проблем реформирования и перспектив развития системы высшего образования Украины. Автор анализирует отдельные важные индикаторы внедрения процесса европеизации и предлагает необходимые для Украины.

Annotation. This article relates to clarify the existing problems and prospects of the reform of higher education in Ukraine. The author analyzes some important indicators of the process of Europeanization and suggests the necessary steps to Ukraine.